

hamvaikat megőrzik. Legközelebbi rokonai meleg hamút hintenek fejükre vagy összekarczolják képüket. A férfiak levágják szakállukat vagy befestik a mellüket. A halott nevét azontúl nem szokják többé említeni. Ennyit Ausztrália benszülötteiről, a kik napról-napra fogynak, pusztulnak, kevesbednek részint vidékeiknek állati és növényi táplálékokban való szegénysége, részint a fehérektől eltanúlt iszákosság s az ezektől átszármazott nyavalyák következtében. S közel az idő, midőn a világ végkipusztulásukról fog értesülni.

LAKY DÁNIEL.

Könyvészet.

Die Höhlen und die Ureinwohner Europas. E cím alatt jelent meg Lipcsében Boyd Dawkins »Cave-hunting« című munkája német fordításban. Boyd Dawkins, Manchesterben a geológia tanára, régóta fáradhatatlan szorgalommal foglalkozik a barlangok s a bennök találtató állati és emberi maradványok tanulmányozásával. Nagybritannia, Franciaország és más országok barlangjait nagy részben maga vizsgálta meg, de könyvében nemcsak saját kutatásainak eredményeit közli, hanem azt is megemlíti, a mit mások Német-, Olasz-, Spanyolország, Belgium stb. barlangjaiban felkutattak. Elsőben rövid átpillantást ad a barlangok kikutatásának történelméről. A régibb időben az emberek bizonyos félelemmel és tisztelettel tekintették a barlangokat, de a 16. és 17. században az »ebur fossile« (ásatag elefántcsont) különösen hatásos gyógyszernek tartott sokféle betegségek ellen, s e balvélemény következtében Német- és Magyarország különböző barlangjaiban keresték és találták az ásatag elefántcsontot. Tudományos szempontból csak 1774 és 1804 óta kezdék a barlangokat megvizsgálni és leírni; s nagy jelentőségöket geológiai és történelmi tekintetben csak a legújabb időben mutatták megoly buzgó bűvárok mint Boyd Dawkins.

Megismertetvén általában a barlangok természeti viszonyait elsőben azokat a barlangokat írja le, melyek még a történelmi időben is emberek lakásául szolgáltak. Azután azokat a barlangokat ismerteti meg, melyeket a vas, és bronz korszakban használtak az emberek. Vannak továbbá barlangok, melyekben az újabb és régibb kőkorszakról való állati és emberi maradványokat és készítményeket találnak. A legrégebb állati és emberi maradványok és készítmények a barlangok azon földrétegeiben for-

dulnak elő, melyeket a geologusok a pleistocén korszakhoz számítanak.

E helyen csak azon eredményeket akarom közleni, melyekre Boyd Dawkins a barlangokban talált maradványok tanulmányozása következtén a történelem előtti időben Európában élt emberfajok tekintetében jutott.

A legrégebb földrétegek, melyekben emberi maradványok és készítmények találhatók, a pleistocén korszakba valók. Régebbi kőzetekben eddigelé emberi nyomokat nem találtak. Európában tehát az ember a pleistocén korszakban jelent meg, a barlangi medve, mammut, bölény, óriási gim, rhinoceros, megarhinus, gyapjasszörű orrszarvú, machorodus latitens, rézszarvas stb. társaságában. Időjárástban Európa természeti és különösen éghajli viszonyai nagyon megváltoztak, s a palaeolithi népek azon változások alatt kivesztek, egyetlen maradványaik az esz kimók. Hogy azon ősrégi népek lelki és testi tekintetben alacsonyabb fokon, vagy az állatokhoz közelebb álltak volna, mint számos mostanában élő vad népek, arra semmi bizonyítékunk nincsen. A nyomok, melyeket maguk után hagytak, semmi felvilágosítást sem adnak arra nézve, hogy vajjon helyes vagy helytelen-e Darwin fejlődési elmélete.

Egyébiránt itt csak arról van szó, hogy Európában mikor jelentek meg az első emberek, nem pedig arról, hogy általán véve az emberi nem kezdete micsoda korba nyúlik fel? Az emberiség kezdetét nem Európában, hanem a forró öv alatt s alkalmasint Ázsiában kell keresnünk. . .

A pleistocén korszak alatt Franciaországban, Belgium- Németország- és Angliában éltek emberek, kik a földművelést nem ismerve csak durva kőeszközöket használtak és vadászatból meg halászatból éltek.

A későbbi korszakban más népek terjedtek el Európában, azok a barlangokat nemcsak lakásul, hanem temetkezési helyül is használták. Már csiszolt kőeszközöket használtak. A barlangokban talált maradványaikból következtethetjük, hogy azok részint hosszúfejű (dolichocephal) és kis termetű, részint rövid vagyis széles fejű (brachicefal) és nagy termetű emberek voltak. Ezek közül úgy látszik a hosszúfejű faj a régebbi, a rövidfejű pedig a fiatalabb. Azon régebbi emberfaj maradványait vagy rokonait a mai baszkokban találja Boyd Dawkins, kik Európa nagy részét szállták vala meg. Azon neolith baszkféle népségek származékait Anglia, Írország, Franciaország és Belgium mostani lakosainak

egy részében még felismerhetjük; azok t. i. a kis termetű, barna és fekete hajú emberek, kik nagyon különböznek a szöke, magas termetű és halványszínű emberektől.

A bronz korszakban, úgy látszik, az emberek ritkán használták a barlangokat. De a történelmi korszakban Anglia és Wales barlangjai menedékkül szolgáltak a briteknek, kik a római uralkodás megszűnte után az angolok, szászok, piktek és skótok ellen nem tudták magukat megvédeni.

Cenni Generali intorno ad un viaggio nella Bassa Albania (Epiro) ed a Tripoli di Barberia da Guido Cora. Ily cím alatt közli Guido Cora 1874. szeptember havától 1875. januárig Albániában és Tripolisban tett utazásáról általános észrevételeit. A munka, mely a vázlatos benyomást és tapasztalatokat magában foglalja, Turinban jelent meg a szerzőnek kiadásában nagy negyed alakban fényes kiállítással és egy térképpel, mely szerzőnek utvonaltát tünteti fel. A munka Musztafa Aszim pasának Tripolis kormányzójának van ajánlva. E vázlatos műben szerző csak számot akar adni utazása alatt tett legfőbb tapasztalatairól és földrajzi tanulmányairól; az utazás részletes és tudományos feldolgozása szerzőnek Cosmos című földrajzi folyóiratában fog napvilágot látni. Két részben fogja utazásának élményeit közölni; az első fog szólni Albániáról, a második Tripolisról. Egy harmadik tanulmányt, melyben a szerző Brindisit fogja részletesen ismertetni, a megjelent két rész után fog szerző közzétenni.

A most megjelent mű a következő fejezetre van osztva. I. Alsó-Albániára vonatkozó földrajzi művek; itt különösen Kiepert és Lehnert térképeit ismertet, II. Utazása célja, mely Albániának háromszögellési tervezetét képezte. III. Brindisitől Valonáig, ebben tanulmányt ad Brindisi hydro- és ethnographiai viszonyairól. IV. Valonától Beratig, a tenger felett 1910 meter magas Kuduszi hegy megmászását s Amantia romjainak megmászását írja le. V. Lumi Beratit kikutatása, mit előtte még senkisésem eszközölt. VI. Erszekből Janinán át Korfuba. Ismertet Janinát és a janinai tavat s az Albánia partjain eszközölt hydrographiai munkákat. VII. A Stugara hegyek északi esése. VIII. Janinából Prevezába. IX. Kirándulás Tripolisba és visszatérés Olaszországba. Maltán át tette meg a szerző útját egy hosszú és sok kellemetlenséggel egybekötött tengeri uton. X. Utazási térképére tett észrevételeit és megjegyzéseit közli az utolsó fejezetben. E térképét szerző maga rajzolta a jelenlegi földrajzi helyzetek alapján 1:4.000,000 mértékben. A mű ára két olasz lira.

E—i. B—a.